

2. NAPLE konferencija *Uloga narodnih knjižnica u nacionalnim politikama izgradnje društva znanja (Digitalizacija kulturne baštine i provedba multikulturalizma u knjižnicama)*, Supetar, 5.–8. listopada 2005.

U Supetru na Braču održana je od 5. do 8. listopada 2005. godine u organizaciji Ministarstva kulture RH, Nacionalne i sveučilišne knjižnice (NSK) u Zagrebu, Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu i NAPLE Foruma druga NAPLE konferencija nazvana *Uloga narodnih knjižnica u nacionalnim politikama izgradnje društva znanja*. NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe) Forum međunarodna je nevladina udruga, osnovana u listopadu 2002., koja zastupa interese europskih nacionalnih knjižničnih uprava radi promicanja principa i strategija politika narodnoga knjižničarstva. Danas NAPLE Forum okuplja tijela javne uprave odgovorna za upravljanje narodnim knjižnicama 17 zemalja članica (Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Hrvatska, Island, Irska, Latvija, Norveška, Slovenija, Španjolska, Švedska, Portugal, Rumunjska, Švicarska, Ujedinjeno Kraljevstvo), kojima trenutno predsjedava Danska nacionalna knjižnična uprava.

Konferencija, domaćin koje je bila Hrvatska, ujedno je bila i jedna od manifestacija posvećenih obilježavanju 1700 godina Dioklecijanove palače u Splitu. Okupila je stotinjak vladinih dužnosnika mjerodavnih za izradu politike prema knjižnicama i nevladinih stručnjaka koji se bave pitanjima narodnoga knjižničarstva iz 24 europske države i SAD-a. Osnovni cilj Konferencije bio je pokrenuti dijalog između vlada, mjerodavnih upravnih tijela i knjižnica te svih onih koji skrbe o novoj ulozi knjižnica za građane 21. stoljeća. Suvremena europska društva obilježavaju dvije duboke, naizgled nepovezane tendencije – s jedne strane kulturne i socijalne promjene izazvane migracijom i širenjem multikulturalnoga društva, a s druge digitalizacija i razvitak informacijskoga, odnosno društva znanja. Program je bio posvećen tim pitanjima, a pozvana su izlaganja bila organizirana unutar dvaju tematskih područja: *Digitalizacija kulturne baštine* i *Provedba multikulturalizma u knjižnicama*.

Radni je program otvorio ministar kulture RH Božo Biškupić izlaganjem *Kulturna politika RH*, u kojem je predstavio hrvatsku kulturnu baštinu i tradiciju. U optimističnom ozračju, potaknutom dogovorom o početku pregovora s EU, suvremena hrvatska kulturna politika u regionalnom i globalnom kontekstu istaknuta je kao nezaobilazna odrednica modernoga društva. Posebna je pažnja, sukladno usmjerenju Konferencije, dana ulozi i projektima Ministarstva kulture u odnosu na knjižnični sustav u RH.

Uvodna su predavanjima izložila suvremene poglede knjižnične struke na središnju temu Konferencije – *Ulogu narodnih knjižnica u nacionalnim politikama izgradnje društva znanja*. Jens Thorhauge (Ravnatelj Danske nacionalne knjižnične uprave) preispitao je u izlaganju *Uloga knjižnica u nacionalnoj politici* koncepte i uloge knjižnica u društvu u svjetlu globalizacije i razvoja suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija kao najsnažnijih pokretača razvoja. On predlaže definiranje i preispitivanje resursa i profesionalnosti knjižnica radi nove definicije i revitalizacije knjižnične strategije u društvu znanja. U izlaganju *Društvo znanja i narodne knjižnice* Josipa Stipanova (Glavni ravnatelj NSK u Zagrebu) razmatrana je uloga narodnih knjižnica u postupku izgradnje društva temeljenoga na znanju. Analizirana su glavna

obilježja takvoga društva te zadaće i usluge knjižnica u tom kontekstu, posebno u pružanju pristupa izvora tom znanju. Chris Batt (Ravnatelj Vijeća za muzeje, knjižnice i arhive Ujedinjenoga Kraljevstva) u izlaganju *Ulaganje u znanje* također se osvrnuo na knjižnice kao institucije znanja. Na primjeru narodnih knjižnica u Engleskoj prikazao je potrebu pregleda načela osnovnih usluga i izgradnje zajedničke vizije narodnih knjižnica u središtu zajednice koje na taj način unapređuju društvo znanja. Uz to, istražio je i kako umrežavanje resursa mijenja odnose među knjižnicama i drugim institucijama znanja, npr. muzejima i arhivima. Norma McDermott (Ravnateljica Knjižničnoga vijeća Irske) u izlaganju *Informiranje u budućnosti: provedba knjižnične politike u knjižničnu praksu* izvijestila je o realizaciju projekta »Umrežavanje« te opisala prednosti postojanja politike koja uključuje partnerstvo na nacionalnoj razini. Istaknula je važnost sustava i struktura za uspostavu programa, kao i uspjehe i izazove s kojima su se knjižnice pri tome susretale.

Druga programska cjelina *Provedba multikulturalizma u knjižnicama* bila je organizirana kao radionica. Prvi dio, nazvan *Knjižnice nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj*, otvoren je izlaganjem *Usluge hrvatskih narodnih knjižnica za multikulturalnu populaciju* Jadranke Slobodanac (NSK) i Ankice Janković (Ministarstvo kulture RH). U njemu su objašnjena načela na kojima se temelje multikulturalne usluge u hrvatskim narodnim knjižnicama te model središnjih knjižnica nacionalnih manjina koji se primjenjuje od 1990-ih. Katarina Tlustenko (Voditeljica Središnje knjižnica Rusina i Ukrajinaca RH), Velimir Sekulić (Voditelj Središnje knjižnica Srba u RH) i Liana Fortunato-Diković (Voditeljica Središnje knjižnice za talijansku nacionalnu manjinu u RH u Puli) izložili su djelovanje svojih knjižnica kroz podatke o njihovoj građi, uslugama, smještajnim kapacitetima i organizaciji rada. Barbora Horavova (Izvršna ravnateljica Multikulturalnog centra Prag) otvorila je drugi dio radionice nazvan *Međunarodna razmjena predstavnika nacionalnih tijela koje skrbe za narodne knjižnice*. U izlaganju *Raznolikost u knjižnicama* predstavila je istoimeni projekt, cilj kojega je pomoći knjižnicama u izgradnji multikulturalnih zbirki te obrazovanjem i informiranjem knjižničara o multikulturalnim temama poboljšati njihovu ulogu u prihvaćanju manjina. U sklopu radionice još su prikazani dokumenti o inicijativi Ministarstva kulture RH za stvaranjem Pododbora Naplea: *Međunarodna razmjena predstavnika nacionalnih tijela koja skrbe za narodne knjižnice u Europi*.

Posljednja se programska cjelina bavila pitanjima *Digitalizacije kulturne baštine*, a treba spomenuti da su svi izlagači isticali zajedničke karakteristike i radi ostvarivanja društva znanja upućivali na kvalitetniju suradnju arhivske, knjižničarske i muzejske djelatnosti u mrežnom okruženju.

Reinier Deinum (koordinator projekta *Memory of the Netherlands*) prikazao je ovaj program koji predstavlja novi pogled na digitalizaciju baštinskih zbirki. Njegov je cilj bio digitalizirati što više objekata u razdoblju od 3 godine, a na temelju suradnje među institucijama iz različitih područja kulturne baštine: muzeja, arhiva, knjižnica, arheoloških instituta i ustanova za zaštitu spomenika i povijesnu izgradnju. Program provodi Nacionalna knjižnica Nizozemske, a digitalizirane zbirke institucija predstavljene su na različitim vrstama medija (slike, video- i audiosnimke i tekst) i prikazane na web stranici www.memoryofthenetherlands.nl. Dunja Seiter-Šverko i Lana Križaj (Ministarstvo kulture RH) u *Digitalizaciji kulturne baštine u Republici Hrvatskoj*:

od trenutne situacije prema nacionalnoj strategiji ukratko su prikazale institucionalne i pravne okvire unutar kojih se odvija digitalizacija kulturne baštine u Hrvatskoj te vodeće nacionalne projekte i dosege na tom području. Posebno je predstavljena inicijativa Ministarstvo kulture RH za donošenjem Nacionalnoga programa digitalizacije arhivske, muzejske i knjižnične građe, u sklopu koje je imenovana Radna skupina radi izrade prijedloga nacionalnoga programa digitalizacije. Sofija Klarin (Hrvatski zavod za knjižničarstvo NSK) u izlaganju *Pristup digitalnoj baštini* usredotočila se na otvaranje knjižničnih zbirki javnosti kroz prijenos građe u digitalni oblik, osiguranje njezine uporabe preko Interneta i uključivanja u obrazovne procese, što je prepoznala kao cilj brojnih projekata digitalizacije građe. Uloga knjižnica u procesu komunikacije digitalne kulturne baštine i korisnika sastoji se u kvalitetnom odabiru, izradi digitalnih reprodukcija, organizaciji njihove obrade, pohrane, dugoročne zaštite i pristupa te poticanju uporabe radi razumijevanja kulturno-povijesne baštine i proizvodnje novoga znanja. Goran Zlodi (Filozofski fakultet u Zagrebu) u *Digitalizaciji kulturne baštine - muzejska perspektiva* razmatrao je utjecaje digitalizacije na provođenje muzeoloških funkcija zaštite, istraživanja i komunikacije. Posebice je istaknuo implikacije digitalizacije muzejske građe u smislu rastuće uloge muzeja kao provjerenoga osiguravatelja kvalitetnoga digitalnog sadržaja u globalnom informacijskom okruženju. Izlaganje *Problemi digitalizacije iz arhivske perspektive: prošla iskustva i budući izgledi* Vlatke Lemić (HDA) prikazalo je utjecaj tehnološkoga razvoja na stručne, organizacijske i tehničke aspekte zaštite, obrade i osiguranja dostupnosti arhivskoga gradiva kao informacijskoga izvora. Pitanja vezana uz digitalizaciju s kojima se susreću arhivi odnose se uglavnom na odabir gradiva za digitalizaciju, njegovu organizaciju, prezentaciju i dostupnost. Takvo je stanje odraz kompleksne prirode arhivskoga gradiva i razlika u provenijenciji, središnjosti i tipovima zapisa pohranjenih u arhivima. Zvonimir Baričević (HDA) govorio je o *Prozirnim medijima - kopiranje, dubliranje i digitalizacija*, kojih se velike količine čuvaju u arhivima, knjižnicama i muzejima. Za dugoročno čuvanje takvih zapisa (na staklu ili filmu, različitih tehnika, oblika, formata i polariteta) od posebnoga je značaja pravilan izbor tehničkih sredstava za digitalizaciju prozirnih medija, a i izbor oblika, formata i medija na kojem će se digitalne kopije pohraniti. Složeni postupci kopiranja i dubliranja stakala i filmova u analognom i digitalnom obliku prikazani su na primjerima zaštite zbirki iz Fototeke i Mikroteke HDA.

U završnom dijelu Konferencije sudionici su se suglasili da narodne knjižnice s obzirom na proces globalizacije i nove tehnologije te načine umrežavanja moraju postati još jači mostovi u međusobnom upoznavanju, razmjeni iskustava i stručnjaka, što se, uz narodne knjižnice, jednako odnosi i na arhive i muzeje o kojima također skrbi NAPLE forum. Istaknuto je da su okupljeni stručnjaci mnogobrojnim primjerima potaknuli bolju uporabu narodnih knjižnica. Uz zahvale i pohvale organizatoru Ministarstvu kulture RH najavljeno je da će se sljedeća konferencija održati u Helsinkiju, 19. i 20. listopada 2006. godine. U zaključku Konferencije sudionici su se složili da je supetarska konferencija potvrdila kako Hrvatska gradi društvo na znanju, čime jamči svoju budućnost.

Vlatka Lemić